

BLACK POLITICS

Fekete polgárjogi
küzdelem az USA-ban
1945 után :

Fekete politika Marcus
Garveytől Barack
Obamáig

1. RÉSZ

A MAI FEKETE IDENTITÁS AZ USA-BAN

A Black Politics tanulmányorozatban kísérletet teszünk az amerikai fekete politika összefoglalására. A téma könyvtárnyi irodalmára való tekintettel áttekintésünk teljességre nem törekedhet.

Az összeállításban a századforduló civil kezdeményezéseitől Obama elnökké választásáig mutatjuk be a főbb fekete politikai követeléseket, ügyeket, képviselőket, és a rájuk adott intézményi válaszokat. Ez utóbbiak a mindenkori amerikai elnökjelöltek, kormányzók kampányait, a közpolitikai javaslatokat, és jogi lépéseket jelenti.

Ezen kívül az elemzések kiegészülnek társadalom és intézménytörténeti adatokkal, illetve néhány kampány, így az 1960-as Robert Kennedy, Jesse Jackson 1984-es és Barack Obama 2008-as elnökválasztási kampányainak részletes bemutatásával.

Kiinduló hipotézisünk, hogy Obama sikere nem választható el az őt megelőző történelmi eseményektől, így a déli rasszista Jim Crow rendszer felbomlásától, az 1930-as évek fekete közösségi kezdeményezéseitől, vagy a politikai szocializációban fontos szerepet játszó egyház kampány-tevékenységétől.

Szükségesnek érezzük azt is bemutatni, hogy voltaképpen nem létezik egységes fekete identitás, hanem egy koronként és társadalmanként nagyon is különböző társadalmi konstrukcióról van szó, amelynek létezik egy külvilág számára létrehozott változata, és sok, alternatív fekete identitás is. Ezen kívül figyelmet fordítunk a fekete politikusok médiabeli reprezentációjára is.

Az elemzések nyitva hagyják azt a kérdést, hogy vajon létezik-e hosszú távon önálló, a két nagy párton kívül egy harmadik politikai erő, amely kifejezetten a fekete szavazók képviseletére jött létre. Ha igen, akkor ez feltehetően beleillik többi rendszerellenes, a két nagy párt politikájával elégedetlen protest politikai tömörülésekbe..

A kiadó bízik abban, hogy a téma tanulmányozása akár a magyar etnikai kisebbségi kérdések megoldásához és integrációs formák kidolgozásához is ötleteket, mintákat nyújthat.

Bevezetés

A *Black Politics* tanulmányorozat megírásának ihletét Donald R. Kinder és Lynn M. Sanders: *Divided By Colour* című könyve adta. A mű olvasása egy időben zajlott a 2008-as amerikai elnökválasztási kampánnyal, és ekkor merült fel először az ötlet, hogy érdemes volna feltárni a fekete választói viselkedés mozgatórugóit, és azt, hogy 2008-at megelőzően milyen módon szólították meg a fekete szavazókat az amerikai elnök és kormányzó választásokon.

A 20. századi amerikai feketék politikai törekvései nem választhatóak el a polgárjogi küzdelem követeléseitől, de a fekete politika (*black politics*) jóval több annál, nem merül ki a jogkiterjesztésben, hanem az amerikai politikai rendszer minden szegmensét átfogó politizálás.

Különösen a 60-as években haladt párhuzamosan a polgárjogok követelése, és a fekete politikusok intézményi megjelenése, és azt gondoljuk, hogy ez utóbbi a polgárjogi küzdelem eredményeinek lefordítása, következő fázisa az amerikai politikai rendszerben. Megoszlanak a vélemények, hogy a fekete politika etnikai alapú- vagy érdekalapú politizálás-e, de az biztos, hogy csakis az amerikai politikai rendszerben értelmezhető.

Az összeállításban a századforduló civil kezdeményezéseitől Obama elnökké választásáig mutatjuk be a főbb fekete politikai követeléseket, ügyeket, képviselőket, és a rájuk adott intézményi válaszokat. Ez utóbbiak a mindenkorai amerikai elnökjelöltek, kormányzók kampányait, a közpolitikai javaslatokat, és jogi lépéseket jelenti. Ezen kívül az elemzések kiegészülnek társadalom és intézménytörténeti adatokkal, illetve néhány kampány, így az 1960-as Robert Kennedy, Jesse Jackson 1984-es és Barack Obama 2008-as elnökválasztási kampányainak részletes bemutatásával.

Kiinduló hipotézisünk, hogy Obama sikere nem választható el az őt megelőző történelmi eseményektől, így a déli rasszista Jim Crow rendszer felbomlásától, az 1930-as évek fekete közösségi kezdeményezéseitől, vagy a politikai szocializációban fontos szerepet játszó egyház kampánytevékenységétől. Szükségesnek érezzük azt is bemutatni, hogy voltaképpen nem létezik egységes fekete identitás, hanem egy koronként és társadalmanként nagyon is különböző társadalmi konst-

rukcióról van szó, amelynek létezik egy külvilág számára létrehozott változata, és sok, alternatív fekete identitás is. alá.

Ezen kívül figyelmet fordítunk a fekete politikusok médiabeli reprezentációjára is. Az elemzések nyitva hagyják azt a kérdést, hogy létezik-e vajon hosszú távon önálló, a két nagy párton kívül egy harmadik politika erő, amely kifejezetten a fekete szavazók képviselőjére jött létre. Ha igen, akkor ez feltehetően beleillik többi rendszerellenes, a két nagy párt politikájával elégedetlen protest politikai tömörülésekbe.

Kiindulási hipotézisünk szerint Barack Obama elnökválasztásához vezető út egy szerves politika fejlődés eredménye volt, amely az amerikai politikai rendszer és annak szereplői, politikusai és a fekete választók kölcsönös interakciója révén valósulhatott meg. F. D. Roosevelttel volt az első amerikai elnök, aki felismerte a fekete szavazói réteg fontosságát a Demokrata Párt számára, és jó stratégiai érzéssel megszerezte a hagyományosan a Republikánus Pártra szavazó választói csoportot. De úgy gondoljuk, hogy a kampánytémák pártonkénti megosztása továbbra is fennmarad. Vagyis a Demokrata Párt továbbra is hangsúlyosabban fogja az emberi jogi témát és szociális ügyeket képviselni, míg a Republikánus Párt a morális ügyekre, hagyományos értékekre fog jobban fókuszálni.

A hatvanas évektől a fekete polgárjogi követelésekre fogékonyságot mutató amerikai politikai rendszer változásával a fekete közösség is elkezdte a maga politikai elitjének kinevelését. A fekete politikusok két stratégiát alkalmaztak politikai sikerük érdekében: vagy hangsúlyosan a fekete választókat kívánták megszólítani és saját fekete voltukat hangsúlyozták a kampányban, vagy a fehér választók megszólítására törekedtek, és amennyire lehetett, kerültek a fekete témát. Mindkét stratégiára vannak sikeres és kudarcos példák. Mindenesetre tény, hogy Obama a második lehetőséget választotta, és a fekete faji témát kerülő fekete politikusok stratégiáját követte, amely nagymértékben hozzájárult az elnökké választásához.

Kampánya több eleme megegyezik Jesse Jackson 1984-es kampányával, de felhasznál több elemet Lyndon Johnson Great Society elképzeléseiből is.

Korszakolás tekintetében hat történelmi nagy kategóriára bontottuk az összeállítást:

- Jim Crow rendszer,

- Az NAACP létrejöttétől Franklin D. Roosevelttől elnökválasztási kampányáig,
- Henry Trumantól a Voting Right Actig,
- A Voting Right Act-től Ronald Reagan neokonzervatív fordulatáig,
- Jesse Jackson Szívárvány Koalíciójától Barack Obama elnökválasztási kampányáig,
- Barack Obama és Hillary Clinton 2008-as kampánya

A címtől eltérő tágabb időhatárookra azért volt szükség, hogy a hosszantartó társadalmi folyamatokat is elemezni lehessen. Ahol csak lehetett, meghagytuk az eredeti angol kifejezést az intézményeknél, fogalmaknál, mégis kénytelenek voltunk pár esetben tükörfordítással élni.

Az „Amerika” kifejezés mindig az USA-t jelenti; a „Dél” a déli államokat, elsősorban Alabamát, Georgiát, Észak és Dél-Karolinát, Kaliforniát, Mississippit; az „Észak” pedig az ország többi részét. Az angol szóhasználat mintájára a nagy kezdőbetűvel írt „Kongresszus” az USA Kongresszusát jelenti, a szintén nagy kezdőbetűvel írt „Szenátus” pedig az USA Szenátusát, a kis kezdőbetűvel írt „szenátus” és „képviselőház” pedig az adott állam parlamentjére vonatkozik. Az etnikai csoportok elnevezésére a jelenleg érvényben lévő politikai kifejezéseket használjuk. Az afrikai amerikaiakra a feketét, a spanyol ajkúakra a latint, az indiánra az amerikai őslakót.

A faj, faji [1] fogalmakat az emberi fajon belül az amerikai társadalomban élő, egymástól eltérő kultúrával, nyelvvel, szokásokkal rendelkező társadalmi csoportok értékmentes osztályozására használjuk, köztük semmifajta hierarchiát nem állítottunk fel.

Az összeállítás folyamatosan bővül, szándékunkban áll a téma több részterületének, így a városrehabilitációnak, a pozitív diszkrimináció gyakorlatának, a *Congressonal Black Caucus* működésének, a fekete-zsidó együttélésnek, az szociális és oktatási programok működésének, alaposabb, átfogó elemzése a későbbiekben.

1. rész

A mai fekete identitás az USA-ban

Az identitás egyaránt meghatározható szimbolikus és materiális választóvonalak mentén. Mindkét megközelítés elfogadja az egyéni identitásválasztás szabadságát, vagyis az identitás nem egy állandó, a születésünkkel meghatározott társadalmi jelenség, hanem életünk során akár többször is megváltoztatható, illetve minden egyén egyszerre több identitással is rendelkezik. A materiális megközelítés az identitásválasztás alapjául gazdasági okot nevez meg, a szimbolikus pedig a kultúrára, ideológiára helyezi a hangsúlyt. Az eltérő megközelítés ellenére a csoportidentitás célja, hogy kulturálisan elfogadott válaszokat adjon az egyéni és társadalmi problémákra, és ez által magyarázatot, jelentést adjon az adott identitás létének.

Az identitáspolitika Stanley Fish [2] szerint olyan választói véleménynyilvánító szavazás egy jelölt mellett vagy ellen, amelyet nem a jelölt egyéni politikai képességei vagy a programjának minősége, hanem a bőrszíne, etnikai származása, vallása, neme, szexuális identitása határoznak meg. Ebben a helyzetben az ideológiánál, a jelölt döntéseinek következményénél fontosabb a törzsi gondolkodásmód, vagyis az abban való hit, hogy a jelölt ugyanolyan, mint az általa képviselt csoport, és ugyanúgy is gondolkodik, mint ők, és ezért alkalmas az adott csoport képviselőjére.

Szemben a liberális állampolgár felfogásával, amely az emberi jogon, és nem az emberi képességeken nyugszik; az identitáspolitika az egyéni érdeket hangsúlyozza, az egyéni emberi képességek pedig kevésbé fontosak. Az identitáspolitikát szimbolikus kommunikáció köti össze a múlttal, és azon a történelmi tapasztalaton, vagy megfigyelésen alapszik, hogy az illető politikai szereplő a képviseltekkel azonos etnikai háttere, származása, neme miatt a szavazókra nézve kedvező politikai döntést fog hozni.

Fish cáfolja, hogy a fent vázolt konstrukció valóban létezne, mert úgy érvel, hogy a szavazás racionális megfontoláson és döntésen alapszik, és kizárólag érdekalapú. Ugyanakkor leszögezi, hogy minden érdek speciális, egyéni elképzelést jelenít meg, mivel minden speciális érdek egyéni, így kollektív érdek nincs. Ezért ideológia alapú és nem törzsi alapú választói döntés létezik, a jelölt emberi kvalitásai pedig a politikai érdek megvalósítása szempontjából fontosak. Szerinte a racionális és

érdekalapú szavazás elméletét támasztja alá, hogy a fekete szavazók sokféle egyéni érdek szerint szavaznak és nem tömbszerűen, azaz csak egy adott ideológia irányzatra vagy egységesen vélekednének egy sor közpolitikai kérdésről.

A fekete bőrszín nem csak egy biológiai kategória megjelölése, hanem egy társadalmi csoporté is; tagjait hosszú történelmi múlt és etnikai tapasztalat köti össze. Bár etnikailag nem homogén csoportról van szó, de tagjainak közös tapasztalatát jelenti a gazdasági elnyomás, a társadalmi fenyegetettség érzése és a rasszizmus. Azonban a fekete identitás, mint minden identitás, nem egy időben és térben állandóan létező jelenség, hanem egy folyamatosan önmagát újrastrukturáló és értelmező társadalmi jelenség. Ebbe a folyamatba beletartozik a különböző fekete identitások, szimbólumok vagy a fekete közösséghez tartozás kritériumainak meghatározása, illetve a fehér társadalomhoz való viszony definiálása. Mindezek a fekete közösség tagjai számára mobilizációs erővel bírnak, érzelmi azonosulást és szolidaritást is jelentenek. Tehát fekete identitás egyaránt magában hordoz etnikai és társadalmi rétegspecifikus jegyeket is.

Ugyanakkor a fekete közösség nem irható le egységes politikai viselkedés szerint, sőt a polgárjogi küzdelem lezárulásával és a közös sorközösséget jelentő jogi diszkrimináció felszámolásával az egységes csoportérdek is megszűnt. A kollektív politikai identitás helyére egyre inkább egy középosztálybeli tudatosság lép, amely nagy hangsúlyt helyez az aktív, szövetségi és helyi választásokon való magas részvételre, a lobbitevékenységre, közpolitikai javaslatok kidolgozására, kongresszusi meghallgatásokra. A fekete etnikai szavazó viselkedést meghatározza az etnikai öntudat, a kampány ígérek, a múltbeli polgárjogi küzdelem eredményei, a jelölt személye és kapcsolata a helyi szavazókkal, a jelölt politikai, közéleti támogatói, és a többi, elsősorban fehér szavazó politikai attitűdjei, magatartása.

Az identitáspolitika kifejezést Renee R. Anspach [3] antropológus és elméletalkotó használta először az 1970-es évek végén, igaz, nem az etnicitás politikai megjelenítésének kifejezésére, - amely megerősíti a benne résztvevők identitását -, hanem a hátrányos helyzetű, megváltozott munkaképességű emberek kollektív érdekérvényesítésének leírására.

A 90-es évekre azonban az identitáspolitika gyakran az etnikailag homogén nemzetállam

létrehozása érdekében a szélsőséges nacionalizmus, vagy az erőszakos etnikai konfliktus és népiértés formáját öltötte a világ különböző pontjain, többek között Boszniában és Ruandában.

Bár az identitáspolitika magában foglalja a társadalmi mobilizációt, a kultúrát, a politikai gyakorlatot, nem egységesen határozható meg.

A marxista megközelítés a kizsákmányoláson alapuló osztálykülönbségre helyezi a hangsúlyt, és nem gazdasági jellegűnek írja le az identitáspolitikát. A posztmodern elmélet viszont politikai aktivizmusként határozza meg.

A 60-as években megjelent a kulturális politika, amely több, korábban nem a politika tárgykörébe vagy csak szubkultúrák szintjén említett, egy sor társadalmi jelenséget politizált, mint a szexualitás vagy a párkapcsolatok, életfelfogások, nemi szerepek, generációk közötti konfliktusok, és a tematizálás által egy új megközelítési módot is kínált ezekre a megoldatlan társadalmi problémákra.

A 70-es évektől megjelent a kulturális politikának egy olyan felfogása, amely a jóléti társadalom kudarcára adott válaszként írta le, amely a populáris kultúra kiüresedett jelenségeivel szemben egy újfajta, értékelvű, identitáskereső mozgalomként határozta meg önmagát.

Ennek a részét alkották az amerikai fekete társadalomban az új, pozitív fekete identitást építő, önstigmatizációt felszámoló „*Black is Beautiful*” vagy a „*Black is Good*” [4] identitás kampányok is.

Ezek a kampányok a társadalmi önazonosság megteremtésével azt a célt is szolgálták, hogy a fekete állampolgárokat nagyobb politikai öntudatosságra neveljék, akik ezzel a tudással felvértezve könnyebben tudják felszámolni a társadalmi-gazdasági érvényesülésüket korlátozó jogi akadályokat.

A fekete politikai követelések, amelyeket csak black agendának nevez a szakirodalom, magukba foglalják az antirasszista társadalmi berendezkedést és egyenlő jogokat követelő polgárjogi küzdelem követelését, a fekete kulturális önazonosság megőrzésének igényét, ünnepeket, a negatív társadalmi sztereotípiáktól mentes médiareprezentációt, és a fekete lakosság számára készülő kormányzati programokat.

Ezeknek a közpolitikai döntéseknek magukba kell foglalniuk az állami és szövetségi munkahely-

teremtést, a városi szegénység felszámolását célzó programokat, a diszkriminációtól mentes szociálpolitikát és bérlakás programot, oktatáspolitikát és szakképzést.

Az igazságszolgáltatás terén az egyetemes és pártatlan jogszolgáltatást, a rendőrségtől az etnikai elfogultságtól mentes törvényes eljárását, a börtönviszonyok javítását, a Kongresszustól a meghatározott állampolgári ügyekben az állampolgári meghallgatás biztosítását várja el a *black agenda*. [5] A fekete identitáspolitika egyik követelést a fekete politikai öntudatosság fontosságát a Legfelsőbb Bíróság döntése is megerősítette a *Georgia vs Aschraft* ügyben hozott ítéletében, 2003-ban. [6]

A bíróság kimondta, hogy az olyan választókerületekben, ahol az ott lakók többségét fekete szavazók alkotják és feltehetően fekete politikai jelöltre szavaznak, lehetséges a választókerületeket mintegy kisebbségi cenzust alkotva fekete többségű fekete választó kerületként kialakítani. Ugyanis ezzel a választási eljárással nagyobb érvényt szereznek az 1965-ös *Voting Right Act*nak, mert a kisebbségi szavazati erő maximalizására törekszenek állami és szövetségi szinten.

A kisebbségi érdeket figyelembe vevő döntés alapjául az 1986-os *Thornburg kontra Gingles* ügy szolgált. A Georgia államban hozott bírósági döntés alkotmányosnak mondta ki a választási körzetek határainak a kisebbségi szavazat maximalizálásának érdekében történő kialakítását.

Korábban, 2000 januárjában, viszont a Szövetség Fellebbviteli Bíróság 5-4 arányban csökkentette az Igazságügyi Minisztérium jogkörét, hogy a *Voting Rights Act* alapján az államokat arra kényszerítse, hogy növelje azoknak a kerületeknek a számát, amelyekben a kisebbségek képviselik a választói többséget. [7]

Korábban a minisztérium megtagadhatta az indulást abban az államban, amelynek az elektori rendszerét faji alapon diszkriminatívnak találta. Ez két lehetőség elé állította az államokat: vagy új választói törvényt készítettek, vagy a Szövetségi Fellebbviteli Bírósághoz fordultak jogorvoslatért Washington DC-ben.

A bíróság többségi döntésében a Legfelsőbb Bíróság elnöke kifejtette, hogy a bírók és a legfőbb ügyész csak akkor gátolhatják meg az adott állam választójogi rendszerének átalakítását, ha az a kisebbségek választójogának súlya sérülne. Tehát

az ügyész és a bírók nem kötelezhetik az államokat, hogy kiegészítő lehetőségeket teremtsenek kisebbségek számára, hogy képviselői székeket nyerjenek.

Ez alapján Parishban (Louisiana) a helyi iskolaszék visszautasította, hogy elfogadjon egy választói kerület átszervezést, amely két többségi fekete kerületet tartalmazott volna. A vitatott eredeti terv tizenkét kerületet tartalmazott, de egyetlen fekete körzetet sem.

A fekete kulturális identitás több, korábban már létező marginális csoportidentitásból alakult ki, társadalmi szabályozás és jogi egyenlőség révén. A társadalmi csoportszolidaritás megteremtette a politikai kollektív cselekvés igényét, amelyben a politikai tudatosság és érdekérvényesítés szempontjából a legjobb helyzetben lévő, elsősorban középosztálybeli réteg formálta meg a politikai elitet és fogalmazta meg a fekete csoportidentitás kritériumait.

De fontos leszögezni, hogy a bőrszín önmagában nem minden esetben teremt csoportidentitást. Egyrészt, mert a bőrszínnél fontosabb lehet az adott közösség kulturális identitása, mint New Orleansban [8], másrészt, mert a fekete közösségben létezik a bőrszínnek hierarchiája is.

Az angol nyelvű szakirodalomban csak „*colorism*” néven használt kifejezés arra utal, hogy a fekete közösségen belül a különböző bőrszín-árnyalatok szerint értékhierarchia alakult ki, és a bőrszín világosabb vagy sötétebb árnyalata a társadalmi előrelépést és hatalmi struktúrában elfoglalt pozíciót is meghatározza. Vagyis a világos bőrszín nagyobb hatalmi státust és előnyt feltételez, különösen akkor, ha ez egyben a fehér politikai-társadalmi elithez való csatlakozás szándékát is jelenti.

A hétnyolcad arányban fehér és egy nyolcad arányban fekete Plessy Fergusson példája [9] (1896) mutatja, hogy a bőrszín és az etnikai származás korántsem azonos, mégis, a fehér társadalom a kettőt adottnak tekinti.

A fekete kifejezés ezen kívül nem csak bőrszínre utalhat, amely magában foglalja a születéstől fogva létező egyenlőtlenséget és alacsonyabb rendűséget, hanem tágabb értelemben az adott közösséghez nem tartozó idegenek megjelölésére is szolgálhat, függetlenül azok bőrszínétől.

A kínai Tang dinasztia (i.sz. 618-907) idején az országba látogató, vagy az ott letelepedő perzsa és

indonéz közösséghez tartozókat feketének nevezték, míg Európában, a középkori szimbolikában a fekete színt többnyire a romlással, bűnnel, kétségbeeséssel, a rúttal, végső soron a hallállal és a Pokollal kapcsolták össze. A Sátán maga volt a „Fekete Herceg” így a fekete színűvé válás vagy állapot egyenértékű volt a bemocskolódással és a gonoszsággal.

Tehát a fekete identitás egy etnocentrista [10] szemszögből megfogalmazott társadalmi viszonyrendszert is jelent, amely világosan kijelöli, hogy melyik társadalmi csoportra vonatkozik a csoportszolidaritás eszméje, és melyek azok a csoportok, amelyekre nem. Azonban kétséges, hogy ez az etnikai szolidaritás vajon minden esetben működik-e, hiszen Rosa Parksot, az 1955-ös montgomery-i busz bojkott egyik ikonikus szereplőjét, detroiti lakásában 1994-ben egy olyan fiatal fekete férfi támadta meg, aki semmit sem hallott a fekete polgárjogi mozgalomban betöltött szerepéről.

De a különböző fekete identitások mellett, illetve azokkal szemben ható ellentétes irányú folyamat is látható, amikor a kialakuló egységes fekete csoport identitás magába olvaszthatja a különböző szubkultúrákat, például a haiti voodoo vallási szertartást vagy a Marcus Garvey mozgalmát; de önmagában a többségi társadalom által elismert fekete kultúra nem egy konkrét, egy bizonyos fekete csoporté, hanem különböző fekete identitások összessége.

A fekete kultúra formálódása, alkalmazkodása a közösségi norma révén maga is elvethet, marginalizálhat a többségi társadalom által elítélt jelenségeket; így az 1940-50-es években az NAACP az Amerikai Kommunista Párttal való együttműködését mondta fel, vagy az 1990-es évek elején a fekete vezetők Louis Farrakhan (*Nation of Islam*) antiszemita és Izrael ellenes nézeteivel szemben foglaltak állást.

A fehér politikai elit így az antidemokratikus csoportoknak nem ad legitim tárgyalópartneri státuszt a jogegyenlőségért vívott harc során, ezért a polgárjogi mozgalom vezetőinek és a fekete politikusoknak saját közösségükön belül is legitimitást kell kivívniuk a maguk és elképzeléseik számára.

A fekete identitáshoz képest, a Jim Crow-féle rendszer felszámolásáig, az 1960-as évekig, az amerikai társadalom a fehér identitást egy fenn-

sőbbrendűségi társadalmi kategóriaként határozta meg.

Bár sok társadalom, így az amerikai is, etnikai alapon szerveződik, és a fehér identitás sokféleképpen kifejezhető. De nem határozható meg egy pontos, körülírható identitásként, azonban stratégiai pillanatokban öntudatos társadalmi kollektivitásként fogható fel. Társadalmi paradoxként is felfoghatjuk a létét, hiszen miközben kevés társadalmi csoport szerveződik azzal a deklarált céllal, hogy tagjai mindannyian fehérek - mint például a fehér faji fennsőbbrendűséget hirdető náci csoportok - azért a legtöbb társadalmi csoport fehérekből áll, bár ezek nem faji alapú választás eredményeképpen jönnek létre.

Mivel például egy fehér fiúkból álló cserkészcsapat tagjai ritkán teszik vizsgálódás tárgyává az identitásukat, ezért a fehér identitás egy etnikai alapon megélt társadalmi privilégium, amely a bele tartozó egyéneknek születésüktől fogva jár. A fehér lét lényege a társadalmi akció-orientáltság, amikor a benne résztvevők kézzelfogható társadalmi-gazdasági előnyökre tesznek szert azáltal, hogy fehérek. Ennek egy intézményesített társadalmi struktúra lehet a következménye, amelyre a legjobb példa az amerikai történelemben az 1960-as évekig fennálló déli Jim Crow rendszer, amely a fekete állampolgárok szegregációján alapult.

Ez a rendszer szimbolikus és intézményes formában alárendelt, másodrendű emberként kezelte pusztán a bőrszínük alapján a feketéket, míg a fehérek fennsőbbrendűnek számítottak a bőrszínük alapján, és rendelkeztek bizonyos társadalmi tőkékkel, jogokkal, például a választójog gyakorlásával, amivel a feketék nem.

Tehát a társadalmi intézményeken és kulturálisan elfogadott sémákon keresztül jelentkező hegemon fehérség legfontosabb funkciója, hogy a társadalmi versenyt csökkentse, és etnikai jellegénél fogva magyarázatot kíván adni a társadalom működésére.

További részek :

2. Az amerikai fekete politikai kultúra
3. Pillanatkép a mai amerikai fekete társadalomról
4. Harc a a fekete szavazóért: Politikai kommunikáció és kampánystratégiák szövetségi és állami választásokon az USA-ban
5. Az egyház, mint az amerikai fekete közösség méhe
6. Harmadik pártiság egyenlő fekete párt?
7. A Jim Crow rendszer kialakulása Délen
8. Az NAACP létrejöttétől Franklin D. Roosevelt elnökválasztási kampányáig
9. Henry Truman elnökségétől a Voting Rights Act törvénybe iktatásáig
10. Az 1960-as amerikai elnökválasztási kampány és az Afrika-kérdés
11. A Voting Rights Act megszületésétől a Ronald Reagan-i neokonzervatív fordulatig
12. Jesse Jackson Szivárvány Koalíciójától Barack Obama elnökválasztási kampányáig
13. Jesse Jackson 1984-es elnökválasztási kampánya
14. George W. Bush, az « együttérző konzervatív », a republikánusok és a fekete közösség
15. Barack Husszein Obama 2008-as elnökválasztási kampánya
16. Hillary Rodham Clinton 2008-as elnökválasztási kampánya
17. Affirmative Action: A pozitív diszkrimináció elmélete és gyakorlata az USA-ban

[1] http://en.wikipedia.org/wiki/Race_%28classification_of_humans%29
(Letöltve: 2010. aug. 21.)

[2] Fish, Stanley: When 'Identity Politics' is Rational.
<http://fish.blogs.nytimes.com/2008/02/17/when-identity-politics-is-rational/?apage=1#comments>
(Letöltve: 2009. aug. 8.)

[3] Anspach R. R. (1979) : From stigma to identity politics: Political activism among the physically disabled and former mental patients. *Social Science & Medicine*, Vol 13 (November 1979), p 765-773.
Idézi: Lory Britt- David Heise: From Shame to Pride in Identity Politics.
<http://www.indiana.edu/~socpsy/papers/identityPolitics/pride.html>
(Letöltve: 2009. ápr. 15.)

[4] Tkp. „A Feketének Lenni Gyönyörű illetve a Feketének Lenni Jó.” Az identitás kampány feketék az önbecsülésének megerősítésére és az évszázadokig csak megvetéssel és alacsonyabb rendű státuszba sorolt etnikai tulajdonságot, a fekete bőrszint, mint a leglátványosabb identitásalkotó elemet pozitív jelentéssel ruházta fel. A kampány stratégiát a 70-es években az amerikai meleg mozgalom is átvette, itt a „Gay is Good” („Melegnek Lenni Jó”) szlogent alkalmazta.

[5] A politikai-társadalmi környezet változásának dokumentálásra szolgált a New York Times hasábjain futó Policy Agendas Project 1946-2003 között.
<http://www.policyagendas.org/> (Letöltve: 2010 aug. 17.)

[6] Tate, Kathrine: *Black Faces in the Mirror: African Americans and the Representatives in the USA Congress*. Princeton, Princeton University Press. 2004, p. 230

[7] Tate, Kathrine: *Black Faces in the Mirror: African Americans and the Representatives in the USA Congress*. Princeton, Princeton University Press. 2004, p 231-232

Jegyzetek

[8] Ahol az 1791-1810 között a Haitin dúló polgárháború és függetlenségi harc miatt jelentős létszámú kreol telepedett le a városban, akik a helyi fekete rabszolgáktól teljesen elkülönülő és jogállásukat tekintve is különböző társadalmi csoportot alkottak egészen az 1930-as évekig.

In Morris Jerome E,-Carla R Monroe: *Why Study the US. South? The Nexus of Race and Place in Investigating Black Student Achievement*. Vol 38. No 1 2009, p 21-36 Educational Researcher p 4

[9] Plessy Fergusson esete részletesen a Jim Crow részben lesz olvasható.

[10] Az etnicitás tulajdonképpen az adott kultúra megnyilvánulása, amely a nyelvhasználatban, vallásban, leszármazási és rokonsági rendszerben, közösségi életben, társadalmi és politikai berendezkedésben, művészetekben érhető tetten.

Képek forrása :

Címoldal - <http://preaprez.wordpress.com/>
8. old. - <http://www.islandmix.com>

Schlenker Ádám

- az ELTE Társadalomtudományi Karán tanult politológia és kulturális antropológia szakon, szakdolgozatát az amerikai fekete politikai kultúráról és a mai férfi testképről írta.

- kutatási területei az európai összehasonlító politika, az USA kül- és belpolitikája, a közpolitika és az esélyegyenlőség.

Schlenker.Adam(kukac)gmail(pont)com

Europa Varietas Intézet

1135 Budapest, Szent László út 15. 5. em. 8.
<http://www.europavarietas.org>
info(kukac)europavarietas(pont)org

© Schlenker Ádám
© 2011 Europa Varietas Alapítvány